

קל « שיר המעלות ממעמקים קראתיך יהוה: ב אדני שמעה בקולי

שימוש תהלים

אם רוצה לעבור בספינה

שיר המעלות ממעמקים (קל, א): [שימוש תהלים לפרק קל] אם שומרים סובבים בעיר ותרצה לעבור לפניהם ולא יראוך לחוש אותו בד' רוחות העולם ונופלת עליהם תרדמה ולא ישמרו.

זוהר תהלים

ושופעים לברך את הכל, זוהי הראשית למשך ברכות ממעלה למטה. אמר רבי חזקיה, כשהעתיק, נסתר של הנסתרים, רוצה לזמן ברכות לעולמות, משרה את הכל, ומכליל את הכל בעמק העליון הזה, ומכאן שואב ונשפע באר (נהר) שנחלים ומעינות נשפעים ממנו, וכלם נשקים ממנו. ומי שמתפלל תפלתו, צריך לבנו לבו ורצונו למשך ברכות מאותו עמק של הכל כדי שתתקבל תפלתו ויעשה רצונו.

שיר המעלות ממעמקים קראתיך ה' (קל,

א): [זוהר ח"ג פ' אחר מות (דף ט"ו):] רבי

יהודה פתח, (תהלים קל) שיר המעלות ממעמקים קראתיך ה'. שנינו, בשעה שברא הקדוש ברוך הוא את העולם, רצה לברא אדם. נמלך בתורה. אמרה לפניו: תרצה לברא האדם הזה?! עתיד הוא לחטא לפניך ועתיד הוא להרגיז לפניך. אם תעשה לו כמעשיו, הרי העולם לא יוכל לעמד לפניך, כל שכן אותו האיש. אמר לה: וכי לחנם נקראתי (שמות לד) אל רחום וחונן ארך אפים? וטרם שברא הקדוש ברוך הוא את העולם, ברא תשובה. אמר לה לתשובה: אני רוצה לברא אדם בעולם, על מנת שכשישבו לך מחטאיהם, שתהיי עתידה לעזב את מחטאיהם ולכפר עליהם. ובכל שעה ושעה

כל מי שמתפלל תפלתו לפני המלך הקדוש צריך לבקש בקשתו ולהתפלל מעמק הלב

שיר המעלות ממעמקים וגו' (קל, א): [זוהר

שמות פ' המן (דף ט"ו):] ראו כי ה' נתן

לכם השבת (שמות טז). רבי חזקיה פתח,

(תהלים קל) שיר המעלות ממעמקים קראתיך

ה'. שיר המעלות, סתם ולא פרש מי

אמרו. אלא שיר המעלות שעתידים לומר

כל בני העולם, שעתיד השיר הזה להאמר

אותו לדורות עולם. ומהו ממעמקים

קראתיך? כך שנינו, כל מי שמתפלל

תפלתו לפני המלך הקדוש, צריך לבקש

בקשתו ולהתפלל מעמק הלב כדי שימצא

לבו שלם עם הקדוש ברוך הוא, ויכון לב

ורצון. והאם דוד אמר כך, והרי כתוב בכל

לבי דרשתיך, ופסוק זה מספיק? מה צריך

ממעמקים? אלא כך שנינו, כל אדם

שמבקש בקשתו לפני המלך, צריך לבנו

דעתו (לבו) ורצונו מעקר של כל העקרים

למשך ברכות מעמק הבאר (של הכל), כדי

שישפיע ברכות מהמעין של הכל, ומהו?

אותו מקום שיוצא ממנו ונמצא ממנו

אותו נהר, שכתוב (בראשית ב) ונהר יצא

מעדן, וכתוב (תהלים מז) נהר פלגיו ישמחו

עיר אלהים. וזה נקרא ממעמקים. עמק

הכל, עמק הבאר שמעינות יוצאים

תְּהַיִּינָה אֲזוּיָךְ כְּשִׁבּוֹת לְקוֹל תַּחֲנוּנָיִ: ג אִם עֲוֹנוֹת תִּשְׁמֹר יְהוָה אֲדָנִי מִי יַעֲמֹד: ד בִּי עֲמֹד הַסְּלִיחָה לְמַעַן תִּזְרָא: ה קִוִּיתִי יְהוָה: ו נִפְשִׁי לְאֲדָנִי מִשְׁמָרִים לְבַקֵּר שְׁמָרִים לְבַקֵּר: ז יַחַל יִשְׂרָאֵל אֶל יְהוָה: ח בִּי עִם יְהוָה: ט הַחֲסֵד וְהַרְפֵּה עִמּוֹ פְדוּת: י וְהוּא יַפְדֶּה אֶת יִשְׂרָאֵל מִכָּל עֲוֹנוֹתָיו:

זוהר תהלים

אם עוונות תשמר יה אדני מי יעמד. כאן יש להסתכל, כיון שאמר אם עוונות תשמר יה, למה ה' (אדני) אלא, שלש דרגות רחמים הזכיר כאן דוד. אם עוונות תשמר יה, אם רבים העוונות עד שעולים למעלה לאבא ואמא, הרי ה' (אדני), שהוא רחמים. ואם שם זה, אף על גב שהוא רחמים, יתעורר בדין וכל הדרגות נסתמו בדין - דרגה אחת יש לחזור אליה, שכל הרפואות יוצאות ממנה, היא תחוס עלינו. ומי היא? מי. מ"י תעמד בודאי. מ"י ירפא לך. (כמו שנאמר (איכה ב) כי גדול כים שברך מי ירפא לך) ולכן יה ה' (אדני). אם השמות הללו יסתמו מאתנו, מ"י יעמד, שכל דרכי התשובה פתוחים ממנה.

ואם ישונו אני אקבל אותם

בִּי עֲמֹד הַסְּלִיחָה לְמַעַן תִּזְרָא (קל, ד): [זוהר ח"ג פ' אמור (דף ק"א)] אמר רבי אבא בראש השנה נברא אדם, ועמד בדין לפני קונו, וחזר בתשובה, וקבל אותו הקדוש ברוך הוא, אמר לו, אדם, אתה תהיה סימן לבניך לדורי דורות, שכזה היום יעמדו בדין, ואם ישונו, אני אקבל אותם, ואקום מכסא הדין, ואתקיים על פסא הרחמים, וארחם עליהם. ודוד אמר אהבתי כי ישמע ה' את קולי תחנוני, ועל זה כתיב כי עמך הסליחה למען תזרא, וכתיב כי עמך מקור חיים בארץ נראה אור.

התשובה זמינה לאנשים, וכשאנשים שבים מחטאייהם, התשובה הזו שבה לקדוש ברוך הוא, והוא מכפר על הכל, והדינים נכנעים, וכלם מתבשמים, ואדם נטהר מחטאו.

מתי נטהר אדם מחטאו? בשעה שנכנס לתשובה הזו כראוי. רבי יצחק אמר, ששב לפני המלך העליון ומתפלל תפלה מעמק הלב. זהו שכתוב ממעמקים קראתיך ה'. רבי אבא אמר, ממעמקים קראתיך ה', מקום גנוז הוא למעלה, והוא עמק הבאר, ומזה יוצאים נחלים ומעינות לכל עבר, ואותו עמק העמקים נקרא תשובה. ומי שרוצה לשוב ולהטהר מחטאיו, מהעמק הזה הוא צריך לקרא לקדוש ברוך הוא. זהו שכתוב ממעמקים קראתיך ה'.

אם עוונות תשמר יה אדני מי יעמד (קל, א): [זוהר במדבר פ' בלק (דף ק"פ)] שהרי כשרוחות בני אדם יוצאות מהעולם הזה, כמה הם מקטרגים שעומדים לפנייהם, והכרוזים יוצאים הן לטוב הן לרע, כפי מה שיוצא מהדין. ששנינו, בכמה דינים נדון האדם בעולם הזה, בין בחייו בין אחר כך, שהרי כל דבריו הם בדין, והקדוש ברוך הוא תמיד ברחמנות ורחמיו על הכל, ולא רוצה לדון בני אדם כפי מעשיהם. שכך אמר דוד, (תהלים קל)

קלא « שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד יְהוֹנָתָן: ־ לֹא גָבַהּ לִבִּי וְלֹא רָמוּ עֵינַי וְלֹא הִלְכֹתִי בַגְּדֵלוֹת וּבַנְּפִלְאוֹת מִמֶּנִּי: ־ אִם לֹא שׁוֹיֵתִי וְדוֹמַמְתִּי נִפְשִׁי בַנְּמֹל עַלֵי אִמּוֹ בַנְּמֹל עַלֵי נַפְשִׁי: ־ יַחַל יִשְׂרָאֵל אֵל יְהוֹנָתָן: ־ מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם:

— — — — — שִׁמוּשׁ תַּהֲלִים — — — — —

לגאווה

ה' לא גבה לבי (קלא, א): [שימוש תהלים לפרק קלא] למי שמתגאה יותר מדאי לבא אל המדה האמצעית הישרה, יהיה רגיל בזה המזמור לאמרו בכל יום ג"פ.

— — — — — זוהר תהלים — — — — —

הַעֵם. וְאִם דָּוִד הַמֶּלֶךְ אָמַר כֵּן - שְׂאֵר בְּנֵי הָעוֹלָם עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. וְאֲנִי כַּמָּה אֲנִי שְׂפַל לֵב עִם עֵין נְמוּכָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ, וַיַּחֲבֵל לִי שְׂבָדְכָרִים קְדוֹשִׁים שֶׁל הַתּוֹרָה יְרוּם לִבִּי. בְּכֹה וְדַמְעוֹתַי נּוֹפְלוֹת עַל זְקֵנוֹ.

ה' לא גבה לבי ולא רמו עיני וגו' (קלא, א): [זוהר ח"ג פ' פנחס (דף רל"ב):] אף הוא פתח ואמר, (תהלים קלא) ה' לא גבה לבי ולא רמו עיני וגו'. פסוק זה אמר דוד בשעה שהיה הולך על שפת הנהר, (והיה אומר) רבונו של עולם, כלום היה בין אדם שהודה ושבח לאדונו כמוני?! הזדמנה לו צפרדע, אמרה לו: דוד, לא תתגאה, שאני עשיתי יותר ממך, שמסרתי גופי על דבר קוני, שנאמר (שמות ז) ושרץ היאר צפרדעים, והרי פרשוהו. ועוד, שאני משבחת ומזמרת לילה ויום בלי הפסקה. באותה שעה אמר דוד, ה' לא גבה לבי ולא רמו עיני. ה' לא גבה לבי.

דָּוִד הַמֶּלֶךְ אָמַר אֵת זֶה כִּשְׁוֹם שֶׁהָיָה מֶלֶךְ עֲלִיּוֹן וְשׁוֹלֵט עַל כָּל הַמְּלָכִים הָעֲלִיּוֹנִים וְהַשְּׁלִיטִים וְתַמִּיד שְׂפַל לְבוֹ לִפְנֵי רַבּוֹנוֹ

ה' לא גבה לבי ולא רמו עיני וגו' (קלא, א): [זוהר ח"ב פ' משפטים (דף ק"א ע"ב)] פתח אותו זקן ואמר, (תהלים קלא) ה' לא גבה לבי ולא רמו עיני וגו'. דוד המלך אמר את זה משום שהיה מלך עליון ושולט על כל המלכים העליונים והשליטים שיש ממזרח ועד מערב, ולא עלה על לבו לסטות מן הדרך, ותמיד שפל לבו לפני רבונו, וכשהיה עוסק בתורה, היה מתגבר כאריה, ועיניו תמיד מנמכות לארץ מפחד רבונו, וכשהיה הולך בין העם, לא היתה בו גסות הרוח כלל. ועל זה כתוב (תהלים קלא) ה' לא גבה לבי וגו'. לא גבה לבי, אף על גב שאני מלך שליט על כל שאר מלכי העולם. ולא רמו עיני, בזמן שאני עומד לפניך ועוסק בתורה. ולא הלכתי בגדלות ובנפלאות ממני, בשעה שאני הולך בין